EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 19.6.2024
COM(2024) 616 final

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS

Luksemburgi majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitika kohta

{SWD(2024) 600 final} - {SWD(2024) 616 final}

Soovitus:

NÕUKOGU SOOVITUS

Luksemburgi majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitika kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97,[1] eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,[2] millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb ELi rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab see kaasa majanduslikule ja sotsiaalsele taastumisele ning kestlike reformide ja investeeringute tegemisele, et eelkõige edendada rohe- ja digipööret ning muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust ELis ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist.

(2) 27. veebruaril 2023 vastu võetud REPowerEU määruse[3] eesmärk on kaotada järk-järgult ELi sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitaks saavutada energiajulgeoleku ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning edendada samal ajal

---

1 ELT L 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

2 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

3 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust.

(3) 16. märtsil 2023 avaldas komisjon teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“,[4] et anda teavet poliitiliste otsuste tegemiseks ja luua raamtingimused majanduskasvu hoogustamiseks. Teatises käsitletakse konkurentsivõimet üheksa üksteist tugevdava teguri kaudu. Need tegurid on muu hulgas juurdepääs erakapitalile, teadusuuringud ja innovatsioon, haridus ja oskused ning ühtne turg, mis on esmatähtsad poliitikaprioriteedid reformide ja investeeringute elluviimiseks, et lahendada praegused tootlikkusega seotud probleemid ning suurendada ELi ja selle liikmesriikide pikaajalist konkurentsivõimet. Pärast kõnealust teatist esitas komisjon 14. veebruaril 2024 ühtse turu ja konkurentsivõime aruande[5]. Aruandes on üksikasjalikult kirjeldatud Euroopa ühtse turu tugevaid külgi ja probleeme ning kajastatud aasta jooksul toimunud muutusi, tuginedes eespool nimetatud üheksale konkurentsivõimet edendavale tegurile.

(4) 21. novembril 2023 võttis komisjon vastu 2024. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi,[6] mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2024) tsükli algust. 22. märtsil 2024 kiitis Euroopa Ülemkogu analüüsi prioriteedid konkurentsivõimelise kestlikkuse nelja mõõtme raames heaks. 21. novembril 2023 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka 2024. aasta häiremehhanismi aruande, milles ei nimetatud Luksemburgi ühe liikmesriigina, keda võib mõjutada tasakaalustamatus või kelle puhul on oht, et teda võib mõjutada tasakaalustamatus, ja kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Komisjon võttis vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta, mille nõukogu võttis vastu 12. aprillil 2024, ning ettepaneku 2024. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist ning mille nõukogu võttis vastu 11. märtsil 2024. 18. aprillil 2024 võttis komisjon vastu arvamuse Luksemburgi 2024. aasta eelarvekava kohta.

(5) 30. aprillil 2024 jõustus ELi uus majanduse juhtimise raamistik. Raamistik hõlmab uut Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97. See hõlmab ka muudetud määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kohta ja muudetud direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku kohta[7]. Uue raamistiku eesmärgid on valitsemissektori võla jätkusuutlikkus ning kestlik ja kaasav majanduskasv eelarve järkjärgulise konsolideerimise ning reformide ja investeeringute kaudu. Sellega edendatakse riikide isevastutust ja keskendutakse rohkem keskpikale perspektiivile koos nõuete tõhusama ja sidusama täitmise tagamisega. Iga liikmesriik peaks esitama nõukogule ja komisjonile riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad sisaldavad

---

4 COM(2023) 168 final.

5 COM(2024) 77 final.

6 COM(2023) 901 final.

7 Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1264, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (ELT L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj) ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1265, millega muudetakse direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

liikmesriigi eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustusi ning hõlmavad riikliku seadusandliku tsükli pikkusest sõltuvalt nelja- või viieaastast planeerimisperioodi. Riiklikes keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavades esitatud netokulude[8] kava peaks olema kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 nõuetega, sealhulgas nõudega hoida valitsemissektori koguvõlg usutavas langustrendis või viia see langustrendi hiljemalt kohandamisperioodi lõpuks või hoida see mõistlikul tasemel allpool 60 % SKPst ning viia valitsemissektori eelarvepuudujääk keskpika perioodi jooksul alla kontrollväärtuse 3 % SKPst ja/või hoida see allpool kõnealust kontrollväärtust. Kohandamisperioodi võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab kohustuse teha asjakohased reformid ja investeeringud vastavalt määruses (EL) 2024/1263 sätestatud kriteeriumidele. Nende kavade koostamise toetamiseks esitab komisjon [21. juunil] 2024 liikmesriikidele suunised nende esitatavate kavade ja järgnevate iga-aastaste eduaruannete sisu kohta ning edastab kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 5 neile eelarvekohanduste tehnilised suunised (vajaduse korral võrdlustrajektoorid ja tehnilise teabe). Liikmesriigid peaksid esitama oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava 20. septembriks 2024, välja arvatud juhul, kui liikmesriik ja komisjon lepivad kokku tähtaja pikendamises mõistliku aja võrra. Liikmesriigid peaksid tagama, et kaasatakse nende parlamendid ning vajaduse korral konsulteeritakse sõltumatute eelarveasutuste, sotsiaalpartnerite ja muude riigi sidusrühmadega.

(6) 2024. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavad aitavad tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on viimastel aastatel esitatud asjakohastes riigipõhistes soovitustes esile toodud. 2019., 2020., 2022. ja 2023. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.

(7) 30. aprillil 2021 esitas Luksemburg vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega. 13. juulil 2021 võttis nõukogu vastu Luksemburgi taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmist käsitleva otsuse,[9] mida muudeti 17. jaanuaril 2023 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 2, et ajakohastada tagastamatu rahalise toetuse maksimaalset summat[10]. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsusest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Luksemburg on rahuldavalt täitnud nõukogu

---

8 Netokulu, nagu on määratletud nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määruse (EL) 2024/1263 artiklis 2 (ELT L 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj). Netokulu – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud, ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

9 Nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsus Luksemburgi taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (ST 10155/2021).

10 Nõukogu 17. jaanuari 2023. aasta rakendusotsus, millega muudetakse nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust Luksemburgi taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta (16022/2022).

rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(8) 26. aprillil 2024 esitas Luksemburg kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 4 lõikega 1 oma 2024. aasta riikliku reformikava ja 25. aprillil 2024 oma 2024. aasta stabiilsus- ja kasvuprogrammi. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2024. aasta riiklik reformikava ka Luksemburgi kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

(9) 19. juunil 2024 avaldas komisjon Luksemburgi kohta 2024. aasta riigiaruande[11]. Selles hinnati Luksemburgi edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2023 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Luksemburg on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Selle analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati Luksemburgi edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning ELi peamiste tööhõivet, oskusi ja vaesuse vähendamist puudutavate eesmärkide ning ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(10) Eurostati kinnitatud andmete põhjal[12] suurenes Luksemburgi valitsemissektori eelarvepuudujääk 0,3 %-lt SKPst 2022. aastal 1,3 %ni SKPst 2023. aastal, samas kui valitsemissektori võlg suurenes 24,7 %-lt SKPst 2022. aasta lõpus 25,7 %ni SKPst 2023. aasta lõpus.

(11) 12. juulil 2022 soovitas nõukogu Luksemburgil võtta meetmeid, tagamaks 2023. aastal, et riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv on kooskõlas üldiselt neutraalse eelarvepoliitikaga,[13] võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust kodumajapidamistele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Luksemburgil soovitati olla valmis kohandama jooksvaid kulutusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Luksemburgil suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades taaste- ja vastupidavusrahastut ning muid liidu vahendeid. Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitiline hoiak[14] 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes ekspansiivne (3,2 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) andis 2023. aastal eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 2,7 % SKPst. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude ekspansiivne kasv (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) oli tingitud mittesihipärastest erakorralistest energiameetmetest, avaliku sektori palkade ja sotsiaalhüvitiste alaliselt suurendamisest, valitsuse suurematest investeeringutest ja

---

11 SWD(2024) 616 final.

12 Eurostat, Euro Indicators, 22. aprill 2024.

13 Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt on Luksemburgi 2023. aasta keskpika perioodi nominaalne potentsiaalne SKP kasv, mida kasutatakse eelarvepoliitika mõõtmiseks, hinnanguliselt 5,6 % (kümne aasta keskmise potentsiaalse reaalkasvu määra ja SKP 2023. aasta deflaatori põhjal).

14 Eelarvepoliitilise hoiaku all mõistetakse valitsemissektori eelarvepositsiooni iga-aastast muutust. Selle eesmärk on hinnata niihästi riiklikult rahastatud kui ka ELi eelarvest rahastatud eelarvepoliitikast tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitiline hoiak tähendab erinevust i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutuse vahel, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude ELi vahenditega rahastatavaid kulusid.

käibemaksumäärade ühe protsendipunkti suurusest alandamisest 2023. aastal. Kokkuvõttes ei olnud riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv 2023. aastal kooskõlas nõukogu soovitusega. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest ja muudest ELi vahenditest rahastatud kulud moodustasid 2023. aastal 0,1 % SKPst. Riiklikult rahastatavad investeeringud moodustasid 2023. aastal 4,7 % SKPst, mis tähendab 2022. aastaga võrreldes 0,5 protsendipunkti suurust kasvu. Luksemburg rahastas täiendavaid investeeringuid taaste- ja vastupidavusrahastust ning muudest ELi vahenditest. Luksemburg rahastas riiklikke investeeringuid rohe- ja digipöördesse, nagu investeeringud ühistransporti, energiatõhususse ja rohelise liikuvusse, samuti digitaalsetesse avalikesse teenustesse, mida rahastatakse osaliselt taaste- ja vastupidavusrahastust ning muudest ELi vahenditest.

(12) 2024. aasta stabiilsusprogrammi peamised prognoosid võib kokku võtta järgmiselt. Eelarveprognooside aluseks oleva makromajandusliku stsenaariumi kohaselt kasvab reaalne SKP 2024. aastal 2,0 % ja 2025. aastal 3,0 %, samas kui THHI inflatsioon on 2024. aastal 1,9 % ja 2025. aastal 3,2 %. Valitsemissektori eelarvepuudujääk peaks 2024. aastal suurenema 1,2 %ni SKPst ja püsima 2025. aastal stabiilsena (1,2 % SKPst), samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2024. aasta lõpuks suurenema 26,5 %ni ja 2025. aasta lõpuks 26,9 %ni. Pärast 2025. aastat peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk järk-järgult vähenema, jõudes 2026. aastal 0,9 %ni SKPst ja püsides 2027. aastal stabiilsena. Seega jääb valitsemissektori eelarvepositsioon prognooside kohaselt kogu programmiperioodil allapoole eelarvepuudujäägi kontrollväärtust 3 % SKPst. Seevastu valitsemissektori võla suhe SKPsse suureneb prognoosi kohaselt pärast 2025. aastat järk-järgult, jõudes 2026. aastal 27,3 %ni, ja jääb 2027. aastal stabiilseks.

(13) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2024. aastal 1,4 % ja 2025. aastal 2,3 % ning THHI inflatsioon on 2024. aastal 2,3 % ja 2025. aastal 2,0 %.

(14) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarvepuudujääk 2024. aastal 1,7 % SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks 2024. aasta lõpuks tõusma 27,1 %ni. Puudujäägi suurenemine 2024. aastal on peamiselt tingitud jätkuvalt suurtest kulutustest avaliku sektori töötajate hüvitistele ja sotsiaalhüvitistele tulenevalt automaatsest indekseerimisest ning väiksemast tulust, mille peamiseks põhjuseks on kaalutlusõiguse alusel võetud meetmed, nagu üksikisiku tulumaksu astmete ülespoole korrigeerimine ja 2023. aasta kolmanda indekseerimise hüvitamine ettevõtjate makstavate sotsiaalhüvitiste vähendamisega 2024. aastal. Komisjoni prognooside kohaselt on eelarvepoliitika 2024. aastal ekspansiivne (0,4 % SKPst).

(15) Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt rahastatakse 2024. aastal taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest kulusid mahus 0,1 % SKPst (2023. aastal on see näitaja alla 0,1 % SKPst). Taaste- ja vastupidavusrahastu toetustest rahastatavad kulutused võimaldavad teha kvaliteetseid investeeringuid ja viia ellu tootlikkust suurendavaid reforme, ilma et see mõjutaks otseselt Luksemburgi valitsemissektori eelarvepositsiooni ja võlga.

(16) 14. juulil 2023 soovitas[15] nõukogu Luksemburgil järgida konservatiivset eelarvepoliitikat, eelkõige piirata riiklikult rahastatavate esmaste netokulude[16] nominaalkasvu nii, et see ei ületaks 2024. aastal 4,8 %. Liikmesriikidel paluti 2023. aasta eelarve täitmisel ja 2024. aasta eelarvekava koostamisel võtta arvesse, et komisjon teeb 2023. aasta eelarve täitmise andmete põhjal nõukogule ettepaneku algatada ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt kasvavad Luksemburgi riiklikult rahastatavad esmased netokulud 2024. aastal 6,8 %, mis ületab soovitatud maksimaalset kasvumäära. See riiklikult rahastatavate esmaste netokulude soovitatud maksimaalset kasvumäära ületav kulu on 2024. aastal 0,9 % SKPst. See ei pruugi olla kooskõlas nõukogu soovitusega.

(17) Lisaks soovitas nõukogu Luksemburgil võtta meetmeid, et kaotada kehtivad erakorralised energiatoetusmeetmed 2023. ja 2024. aastal võimalikult kiiresti ning kasutada selle tulemusena kokku hoitavaid vahendeid valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Nõukogu täpsustas, et kui uue energiahindade tõusu tõttu on vaja uusi või jätkuvaid toetusmeetmeid, tuleks Luksemburgil tagada, et sellised toetusmeetmed on suunatud haavatavate kodumajapidamiste ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ning säilitavad stiimulid energiasäästuks. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaks energiatoetusmeetmetest tulenev eelarve netokulu[17] olema 2023. aastal 0,9 % SKPst, 2024. aastal 0,5 % SKPst ja 2025. aastal 0,3 % SKPst. Ennekõike eeldatakse, et meetmed gaasi- ja elektrihindade tõusu piiramiseks ning toetused küttekulude piiramiseks jäävad kehtima ka 2024. ja 2025. aastal[18].

(18) Kui selle tulemusena kokku hoitavaid vahendeid kasutataks valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks, nagu nõukogu soovitas, tooks see kõnealuse prognoosi kohaselt 2024. aastal kaasa eelarvekohanduse 0,5 % SKPst, samas kui riiklikult rahastatavad esmased netokulud[19] annavad kõnealusel aastal eelarvepositsiooni ekspansiivse panuse 0,3 % SKPst. Prognooside kohaselt ei kaotata erakorralisi energiatoetusmeetmeid 2023. ja 2024. aastal võimalikult kiiresti. See ei pruugi olla kooskõlas nõukogu soovitusega. Lisaks ei kasutata sellega seotud kokkuhoidu prognooside kohaselt täies ulatuses valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Ka see ei pruugi olla kooskõlas nõukogu soovitusega. Haavatavate kodumajapidamiste ja ettevõtete kaitseks mõeldud erakorraliste energiatoetusmeetmete hinnanguline eelarvekulu on 2024. aastal 0,1 % SKPst

---

15 Nõukogu 14. juuli 2023. aasta soovitus, milles käsitletakse Luksemburgi 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Luksemburgi 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 312, 1.9.2023, lk 145).

16 Esmaste netokulude all mõistetakse riiklikult rahastatavaid kulusid, millest on maha arvatud i) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, ii) intressikulu, iii) tsüklilisi töötuskulusid ning iv) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

17 See näitaja kajastab nimetatud meetmete aastast eelarvekulu, võttes arvesse tulusid ja kulusid ning arvates vajaduse korral maha energiatarnijate erakorralisele kasumile kehtestatud maksudest saadud tulu.

18 Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosis on põhimõtteliselt eeldatud, et need Luksemburgi sõnul kuni 2024. aasta lõpuni kehtima jäävad meetmed mõjutavad ka 2025. aasta eelarvet.

19 Seda panust mõõdetakse valitsussektori esmaste kulude (millest on välja jäetud i) kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmetega kaasneva täiendav eelarvemõju, ii) ühekordsed kulud, iii) tsüklilise töötuse kulud ja iv) taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavad kulud) muutusena keskpika perioodi (10 aasta) keskmise potentsiaalse nominaalse SKP kasvumäära suhtes ja väljendatakse suhtena nominaalsesse SKPsse.

(2023. aastal 0,4 %) ning alla 0,1 % sellest säilitab hinnasignaali energianõudluse vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks (2023. aastal 0,3 %).

(19) Lisaks soovitas nõukogu Luksemburgil säilitada riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada taaste- ja vastupidavusrahastust antavate toetuste ja muude liidu vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks. Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud 2024. aastal ebaolulisel määral vähenema, jõudes 4,6 %ni SKPst (võrreldes 2023. aasta 4,7 %ga). Selle peamine põhjus on sõjalise satelliidi hilinenud tarne, mis toimub praeguste eelduste kohaselt 2025. aastal. Võttes arvesse seda täiendavad tegurit ja asjaolu, et Luksemburgi avaliku sektori investeeringute suhe SKPsse jääb komisjoni kevadprognoosi perioodil eelduste kohaselt samale kõrgele tasemele, loetakse riiklikult rahastatavate avaliku sektori investeeringute tase 2024. aastal nõukogu soovitusega kooskõlas olevaks. ELi vahenditest, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastust finantseeritavad avaliku sektori kulutused, mis olid 2023. aastal 0,1 % SKPst, omakorda suurenevad, jõudes 2024. aastal 0,2 %ni SKPst.

(20) Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal ja eeldusel, et poliitikat ei muudeta, hinnatakse komisjoni 2024. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk on 2025. aastal 1,9 % SKPst. Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks suurenema 2025. aasta lõpus 28,5 %ni. Puudujäägi suurenemine 2025. aastal on peamiselt tingitud suurematest kulutustest avaliku sektori töötajate hüvitistele, sotsiaalhüvitistele ja avaliku sektori investeeringutele.

(21) Eelduste kohaselt suurenevad valitsemissektori kulutused pensionidele lähiaastatel märkimisväärselt tulenevalt prognoositavast demograafilisest suundumusest elanikkonna vananemise poole koosmõjus halvenenud rändesaldoga. Prognooside kohaselt hakkavad pensionikulutused maksetest saadavat tulu ületama selle kümnendi teises pooles, misjärel puudujääk selles vallas järk-järgult kasvab. Puudujäägi peamiseks põhjuseks võib pidada üha suuremat pensionäride arvu töötaja kohta, kuna elanikkond vananeb, ja see tingib suurema vanadussõltuvusmäära. Komisjoni 2024. aasta aruandes vananemise kohta prognoositakse, et kui poliitikat ei muudeta, kahaneb pensionisüsteemi finantstasakaalu säilitamiseks mõeldud reserv 2040. aastate alguseks alla riigisiseste õigusaktidega ette nähtud piiri. Prognooside kohaselt ammendub reserv pärast selle piirini jõudmist viie või kuue aastaga. Pikemas perspektiivis eeldatakse, et kulutused pensionidele kahekordistuvad ja jõuavad 2070. aastaks umbes 17 %ni SKPst, mis on potentsiaalselt kõrgeim määr ELis. See võib seada ohtu Luksemburgi pensionisüsteemi rahalise kestlikkuse ja samas suurendada valitsemissektori võlga. Pikema tööea ja vanemaealiste töötajate tööturul osalemist soodustavad meetmed aitaksid seda probleemi lahendada ja majanduskasvu toetada.

(22) Hiljutisele energiašokile eelnenud kümnendis edestasid kiiresti kasvav elanikkond ja hüpoteeklaenude hulga suurenemine pakkumise kasvu eluasemeturul. Ennekõike on jäikus eluasemete pakkumise vallas tingitud tavast maaomandist mitte loobuda. See on tinginud märkimisväärse eluasemepuuduse ja hinnatõusu, suurendades ülehindamise riski ja vähendades taskukohasust. Need probleemid mõjutavad ebaproportsionaalselt suures ulatuses haavatavat osa elanikkonnast ja võivad lisaks sellele vähendada Luksemburgi atraktiivsust nii töötajate kui ka ettevõtjate jaoks. Tulenevalt kõrgemate energiahindade ja rahapoliitika karmistamise järelmõjust, mis vähendas tarbijate usaldust, toimus eluasemeturul 2023. aastal järsk aeglustumine. Selle tõttu rekordiliselt madalale tasemele langenud uute eluasemete ja maa pakkumine ei ole võimaldanud vajalikke hinnakorrektsioone ja on tinginud ehitustegevuse tuntava vähenemise.

Pikaajalised katsed turuhindu stabiliseerida on olnud edutud, osaliselt seetõttu, et maksusüsteemile on kinnisvara ostu-müügitehingud tulusamad kui kinnisvara omamine ning see aitab kaasa hindade jäikusele ja tsüklilisele tõusule. Ehkki viimase aja maksumeetmed on vähendanud kodumajapidamistele ja ehitustööstusele avalduvat finantssurvet, on eluaseme omandamiseks antavad toetused eluasemete maksustamiseelsed hinnad üles kruvinud, nii et peamiselt saavad neist kasu jõukad omanikud ja investorid.

(23) Luksemburg on väike ja avatud majandusega riik ning omab suurt rahvusvahelist finantssektorit, kus paljud hargmaised kontsernid juhivad oma äritegevuse raames suuri sisenevaid ja väljuvaid rahavooge. Kuid märkimisväärne osa sellest tegevusest toimub hargmaistesse kontsernidesse kuuluvate üksuste vahel. Neil võib tekkida võimalus kasutada ära lünki Luksemburgi maksusüsteemis, mis vähendavad maksustavat tulu. Endiselt on problemaatilised liiga piiratud kohaldamisalaga meetmed, mis lubavad madala või nullmaksumääraga jurisdiktsioonidesse[20] tehtavate intressi- ja litsentsitasumaksete puhul kohaldada kinnipeetava maksu madalat või nullmäära. Teise samba direktiiv jõustus Luksemburgis 1. jaanuari 2024 ja sellega kehtestati riigis tegutsevate hargmaiste ettevõtete puhul äriühingu tegelikuks minimaalseks maksumääraks 15 %. Kuna direktiivi kohaldamisala piirdub suurte hargmaiste ettevõtetega ja teatud sektorid on sellest välistatud, lahendab see väljaminevate maksete probleemi eelduste kohaselt ainult osaliselt.

(24) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need peaksid aitama tulemuslikult lahendada kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on loetletud asjakohastes riigipõhistes soovitustes. Järele jäänud lühikese aja jooksul on oluline kiiresti jätkata kava, sealhulgas REPowerEU peatüki (pärast selle vastuvõtmist) tulemuslikku rakendamist, et suurendada Luksemburgi pikaajalist konkurentsivõimet rohe- ja digipöörde kaudu, tagades samal ajal sotsiaalse õigluse. Kavast tulenevate kohustuste täitmiseks 2026. aasta augustiks on oluline, et Luksemburg jätkaks reformide ja investeeringute elluviimist. Jätkuvalt on oluline süstemaatiliselt kaasata kohalikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane isevastutus taaste- ja vastupidavuskava eduka rakendamise eest.

(25) Osana ühtekuuluvuspoliitika fondide vahehindamisest vastavalt määruse (EL) 2021/1060 artiklile 18 peab Luksemburg kõik programmid 2025. aasta märtsiks läbi vaatama, võttes muu hulgas arvesse 2024. aasta riigipõhistes soovitustes esile toodud probleeme, samuti riiklikku energia- ja kliimakava. Läbivaatamise tulemuste alusel eraldatakse lõplikult iga programmiga ette nähtud ELi rahastus. Hoolimata Luksemburgi mõningatest edusammudest ühtekuuluvuspoliitika programmide ja Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ei ole kõik probleemid lahendatud. Lisaks sellele püsib Luksemburgis endiselt märkimisväärne sotsiaal-majanduslik ebavõrdsus eri suuruses linnade, eeslinnade ja linnaväliste piirkondade vahel. Ühtekuuluvuspoliitika rakendamist tuleb kindlasti kiirendada ja programmide raames kokku lepitud prioriteedid on endiselt aktuaalsed. Eriti tähtis on realiseerida kiiresti rohe- ja digipöördega seotud investeeringud. Üks prioriteete on endiselt investeerimine oskustesse, et hõlbustada töökohavahetusi ja tööalast liikuvust vastavalt tööturu

[20] Madala või nullmaksumääraga jurisdiktsioonid lisaks neile riikidele, mis kuuluvad koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide ELi loetellu.

vajadustele, pöörates erilist tähelepanu eakamatele töötajatele ja vähese erialase ettevalmistusega isikutele, samuti haavatavate isikute – eriti kui nad on rändetaustaga – aktiveerimine ja sotsiaalne lõimimine. Jätkuvalt on oluline Euroopa lastegarantii rakendamine, eriti ebasoodsas olukorras olevate õpilaste integreerimine kvaliteetse hariduse ja koolituse abil. Samuti võiks Luksemburg ära kasutada Euroopa strateegilise tehnoloogia platvormi, ennekõike investeerides sellistesse strateegilistesse väärtusahelatesse nagu nullnetotööstus, energiamahukate tööstusharude süsinikuheite vähendamine ja digitaalne innovatsioon.

(26) Lisaks neile majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele, mille lahendamisele on suunatud taaste- ja vastupidavuskava ning muud ELi vahendid, seisab Luksemburgi ees veel mitu probleemi, mis on seotud ebavõrdsust suurendavate nõrkustega haridussüsteemis ja äriinvesteeringutega, muu hulgas sellistes valdkondades nagu teadus- ja arendustegevus, energiapoliitika ja rohepööre, sealhulgas võimalikud takistused fossiilkütustelt muudele kütuseliikidele üleminekul ja probleemid transpordivõrguga.

(27) Õpilaste põhioskused ja üldised tulemused sõltuvad suuresti nende sotsiaal-majanduslikust ja keelelisest taustast. Vastavalt rahvusvahelise õpilaste õpitulemuslikkuse hindamisprogrammi uuringule, milles Luksemburg osales viimati 2018. aastal, on 15aastaste põhiteadmiste ja -oskuste keskmine tase oluliselt madalam kui ELis keskmiselt. Vahe eelisseisundis ja ebasoodsas olukorras olevate õpilaste vahel on Luksemburgis jätkuvalt suurem kui üheski teises ELi riigis. Haridussüsteem ei anna kõigile õpilastele piisavalt põhioskusi, mida on vaja riigi tööturu vajaduste rahuldamiseks. Riiklikest pädevustestidest selgub, et kooliteed alustades on õpilastel põhioskused, mida on vaja kirjaoskuse omandamiseks, ehkki algoskuste tase on väga ebaühtlane. Kuid kolmandal algkooli-aastal (kaheksa-aastaselt) on vahe omatavates oskustes juba suurem. Oluliselt halvemad on õpilaste tulemused saksa keele lugemisoskuse ja matemaatika puhul, eriti mis puudutab ebasoodsatest oludest pärit õpilasi ja neid, kelle esimene keel ei ole ei saksa ega letseburgi keel. Rohepööre eeldab struktuurseid muutusi tööturul. Selles kontekstis on täiend- ja ümberõpe kahanevates ja ümberkujunevates sektorites suurenenud, ent endiselt on oht, et oskused ei vasta nõudlusele.

(28) Koolitusel osalemise määr viimasel 12 kuul on üle ELi keskmise (50 % *vs* 46,6 %), kuid see on rühmade lõikes ebaühtlane. See määr on väga kõrge töötute seas, kuid nendega ei pea sammu väheste oskustega isikud (24,2 %) ja eakamad töötajad (32,5 %). Ameteid ja oskusi puudutavad sektoripõhised uuringud, mille on korraldanud riiklik tööturuasutus koostöös ettevõtete liiduga (*Union des entreprises luxembourgeoises*), on näidanud, et kõigis sektorites ja igal alal on üha kasvav vajadus oskuste järele, eriti mis puudutab valdkonnaüleseid oskusi, nagu käitumis-, digi- ja juhtimisoskused ning keeled, samuti suutlikkus tulla toime muutustega. Ehkki OECD kinnitas 2023. aastal, et Luksemburgi tulemused oskuste vallas on väga head, tõi ta samuti esile olulised probleemid, nagu silmapaistvate spetsialistide nappus, kõige ebasoodsamas olukorras olevate isikute vähene osalemine täiskasvanuõppes ja usaldusväärsete andmete puudumine vajaduste kohta oskuste vallas. Hoolimata viimase paari aasta rohketest algatustest eesmärgiga propageerida tööotsijate seas kutseõpet, lahendada digipöördega seotud probleeme ja suurendada suutlikkust ennetada tulevasi oskuste vajadusi, on endiselt vaja tulemuslikke lahendusi, et suurendada elukestva õppe võimalusi vähem kvalifitseeritud ja eakamate töötajate jaoks.

(29) Tööviljakus on Luksemburgis jätkuvalt üks ELi suuremaid. Kuid alates üleilmsest finantskriisist on see tuntavalt vähenenud ja viimasel ajal on protsess kiirenenud. Aastakümneid on äriinvesteeringute määr olnud üks madalamaid ELis, eriti mis puudutab teadus- ja arendustegevust. Traditsiooniliselt madal investeeringute tase, mida õigustavad Luksemburgi teenusekeskse majanduse piiratud vajadused, ei pruugi olla piisav, kui arvestada rohe- ja digipöördega seotud uute probleemidega, mis lisanduvad juba olemasolevatele. Üks peamisi investeeringuid pärssivaid asjaolusid on töötajate nappus ja see probleem, tulenevalt kõrgetest eluasemehindadest, pikast teest tööle ja töölt koju ning liiklusummikutest, võib vähendada Luksemburgi kui töökoha atraktiivsust. Hoogsast inflatsioonist tingitud palkade kolm indekseerimist 2023. aastal (esimest korda, kui midagi sellist toimus) on vähendanud väga mitme sektori ettevõtete konkurentsivõimet; kõige rohkem on selle mõju tuntav finantssektorivälistes ettevõtlusvaldkondades, eriti vähem tootlikes sektorites. Kui see suundumus jätkub, võib see takistada *greenfield*-investeeringud ja mõjutada ettevõtete otsuseid oma tegevuse ümberpaigutamise kohta.

(30) Avaliku sektori toetus äriuuendustele on Luksemburgis praegu väiksem kui teistes riikides, kus antakse teadus- ja arendustegevusele maksuvähenduste näol sageli kaudset toetust. Praegu eraldab valitsuse 25 % oma teadus-ja arendustegevuse eelarvest konkreetsetele projektidele, millest mõnedes osalevad erasektori partnerid, suurema, 75 % suuruse osaga aga toetatakse institutsioone. Ettevõtted saavad valitsuselt suhteliselt väikese osa oma teadus- ja arendustegevuse rahastusest (6 %). Innovatsiooni tulemuslikuks toetamiseks võiks Luksemburg kaaluda võimalust parandada oma rahastamismudelit, nii et see hõlmaks rohkem koostööprojekte erasektoriga. Riigil on potentsiaal hoogustada ettevõtlussektorist lähtuvasse innovatsiooni tehtavate otseinvesteeringutega eraviisilist teadus- ja arendustegevust ja suurendada selle üldist tootlikkust.

(31) Väga keeruline ülesanne on säilitada Luksemburgi positsioon üleilmse finantskeskusena ja tagada samal ajal riigisiseselt tugev majandus. Finantssektor, mille arvele läheb ligi kolmandik SKPst, on saanud suurt kasu rahvusvahelisest integratsioonist. Ent 2021. ja 2023. aasta vahel vähenes sektori lisandväärtus töötaja kohta 15 %, olles 2007. aastaga võrreldes kaks korda kahanenud, see aga näitab, et üleilmsest tegevusest saadav tulu on väiksem. Kuna tootlikkus väheneb, võiks kaubandus- ja finantssektori üleilmsetest muutustest tulenevate riskide vähendamisel olla abi mitmekesistamisest. Lisaks sellele on vahe SKP ja rahvatulu vahel nüüdseks 30 % – vahe, mis on alates finantskriisist üha süvenenud. SKP ja kogurahvatulu vahelist lõhet oleks võimalik vähendada ning riigisisest jõukust ja võrdust soodustada investeeringutega kohalikesse suure väärtusega teadus-ja arendusprogrammidesse.

(32) Luksemburgi energiasüsteemi iseloomustab suur sõltuvus impordist ja fossiilkütustest (mis moodustasid 2022. aastal 77 % energiaallikate jaotusest). Riik on suur energia netoimportija. Ta sõltub peaaegu täielikult primaarenergia impordist, mille määr 2022. aastal oli 91 %. 2023. aastal jõudis taastuvenergiatootmise kumulatiivne installeeritud võimsus 782 MWni, mis tähendab 2022. aastaga võrreldes 13,5 % suurust kasvu. Ent taastuvenergia osakaal summaarses energia lõpptarbimises on ELis endiselt üks väiksemaid.

(33) Luksemburg on teinud märkimisväärseid edusamme ELi 2030. aasta energiatõhususe eesmärkidele jõudmisel, ehkki suurem osa kavu on endiselt toetuspõhised ja rahastamisvahendite kasutamine on väga piiratud, eriti mis puudutab ettevõtjaid ja tööstust. Parimaid tulemusi on saavutanud teenindussektor, eluasemesektor aga ei ole sellega sammu pidanud ja lõppenergia tarbimine ei ole seal alates 2015. aastast

muutunud. Selleks et saavutada oma 2030. aasta energiaeesmärgid – saada 25 % energiast taastuvallikatest ja vähendada lõppenergia tarbimist 2007. aastaga võrreldes 40 % kuni 44 % – peab Luksemburg suurendama jõupingutusi kasvuhoonegaaside heite vähendamiseks ning taastuvenergia osakaalu ja energiatõhususe suurendamiseks. Nullnetomajandusele üleminekul on problemaatiline tööjõupuudus ja oskuste nappus rohepöörde jaoks olulistes sektorites ja kutsealadel, sealhulgas nullnetotehnoloogia tootmise, kasutuselevõtu ja hooldamise vallas. Kasutamata tööjõupakkumise rakendamiseks peavad nimetatud meetmed olema kättesaadavad eelkõige rohepöördest enim mõjutatud üksikisikutele ning sektorites.

(34) Liiklusummikute tõttu kannatab majanduse ja keskkonna kestlikkus. Kõige suuremad kasvuhoonegaaside heitkogused Luksemburgis lähevad maanteetranspordi arvele ja sellel valdkonnal on süsinikuheite vähendamisel endiselt võtmetähtsus. Luksemburgi üleminek kestlikule transpordile edeneb ja elektriajamiga kergsõidukite osakaal riigis on üle ELi keskmise. Ent kuna reisijate- ja kaubaveost 86 % moodustab maanteetransport, on vaja täiendavaid investeeringuid reisijate ja kauba raudteeveo osakaalu suurendamiseks, sealhulgas piiriäärsetel aladel, et parandada piiriüleseid ühendusi.

(35) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu 2024. aastal euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada soovitust euroala majanduspoliitika kohta. Luksemburgi puhul aitavad soovitused 1, 2, 3 ja 4 rakendada esimest, teist, kolmandat ja neljandat euroala käsitlevat soovitust,

SOOVITAB Luksemburgil võtta 2024. ja 2025. aastal järgmisi meetmeid.

1. Esitada õigeaegselt keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Kaotada erakorralised energiatoetusmeetmed enne 2024/2025. aasta kütteperioodi. Tegeleda pensionisüsteemi pikaajalise kestlikkuse küsimusega, eelkõige piirates võimalusi ennetähtaegselt pensionile jääda ja tõstes vanemaealiste töötajate tööhõive määra. Kiirendada laiahaardelise maakasutuspoliitika vastuvõtmist ja omandimaksu reformi ning lugeda prioriteetseks ulatuslikud piirkondlikud projektid riigi omandis olevatel maatükkidel. Intensiivistada meetmeid tõhusaks võitluseks agressiivse maksuplaneerimisega, ennekõike tagades nullmääraga / madala maksumääraga jurisdiktsioonidesse tehtavate intressi- ja litsentsitasumaksete piisav maksustamine.

2. Jätkata taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki (pärast selle vastuvõtmist) kiiret ja tulemuslikku rakendamist, tagades reformide ja investeeringute lõpuleviimise 2026. aasta augustiks. Kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide rakendamist. Keskenduda vahehindamisel endiselt kokkulepitud prioriteetidele, kaaludes seejuures Euroopa strateegilise tehnoloogia platvormi pakutavaid võimalusi konkurentsivõime suurendamiseks.

3. Parandada kooliharidussüsteemi tulemusi ja luua selles võrdsed võimalused, sealhulgas kohandades õpetamist vastavalt ebasoodsas olukorras olevate ja mitmesuguse keelelise taustaga õpilaste vajadustele. Tegeleda tööjõupuuduse ja oskuste nõudlusele mittevastavusega, eriti seoses rohepöördega.

4. Suurendada konkurentsivõimet, toetades äriinvesteeringuid ja *greenfield*-investeeringuid, eriti intensiivselt teadus- ja arendustegevuses osaleva tegevuse puhul. Vähendada sõltuvust fossiilkütustest, investeerides energiatõhususse ja

taastuvenergiasse. Soodustada veelgi transpordi elektrifitseerimist ning investeerida ühistranspordivõrkudesse ja -taristusse.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja